

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ АРХЕОЛОГІЇ

АРХЕОЛОГІЯ
І ДАВНЯ ІСТОРІЯ
УКРАЇНИ
Випуск 4 (25)

2017
КИЇВ

НАУКОВА СЕРІЯ — ЗАСНОВАНА У 2010 Р.

ВИДАЄТЬСЯ ЧОТИРИ РАЗИ НА РІК

ДОСЛІДЖЕННЯ АРХЕОЛОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ СХІДНОЇ ВОЛИНИ

*(до 120-річчя з дня народження
Ф. А. Козубовського)*

АРХЕОЛОГІЯ І ДАВНЯ ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Наукова серія з проблем археології та давньої історії

Серія присвячена публікаціям досліджень з археології та давньої історії України. Висвітлюються питання соціально-економічного розвитку та культурних зв'язків населення України у кам'яному та мідно-бронзовому віках, сторінки з історії киммерійців та скифів, матеріальна та духовна культура античних греків у Північному Причорномор'ї, етногенез та рання історія слов'ян, розвиток давньоруських міст і сіл, матеріальної культури середньовіччя і нового часу. Видаються нові археологічні матеріали, розвідки з історії археології та архівні джерела. Для археологів, істориків, краєзнавців, учителів історії, студентів історичних факультетів, усіх, хто цікавиться давньою історією України.

Серия посвящена публикациям исследований по археологии и древней истории Украины. Освещаются вопросы социально-экономического развития и культурных связей населения Украины в каменном и медно-бронзовом веках, страницы истории киммерийцев и скифов, материальная и духовная культура античных греков в Северном Причерноморье, этногенез и ранняя история славян, развитие древнерусских городов и сел, материальной культуры средневековья и нового времени. Издаются новые археологические материалы, исследования по истории археологии и архивные источники. Для археологов, историков, краеведов, учителей истории, студентов исторических факультетов, всех, кто интересуется древней историей Украины.

A series is devoted to publications of investigations on archaeology and ancient history of Ukraine. Questions of social and economic development and cultural relations of the population of Ukraine in the Stone and Copper-Bronze Age, pages of Cimmerian and Scythian history, material and spiritual culture of antique Greeks in Northern Black Sea Coast, ethnogenesis and early history of Slavs, development of the Ancient Russian cities and villages, material culture of Medieval and Modern periods are under observing. New archeological records, survey on history of archaeology and archival sources are being published. This series is intended for archeologists, historians, regional specialists, teachers of history, students of historical departments and for all who is interested in ancient history of Ukraine.

Засновник та видавець

Інститут археології
Національної академії наук
України

Свідоцтво

про реєстрацію ЗМІ
КВ № 17659-6509Р
від 29.03.2011

Адреса редакції:

Україна, 04210, Київ 210,
просп. Героїв Сталінграда, 12
Тел.: (+380-44) 418-61-02
Факс: (+380-44) 418-33-06
E-mail: gorbanenko@gmail.com

Затверджено до друку

Вченою радою
Інституту археології
НАН України
14.11.2017, протокол № 7.

Усі матеріали рецензовано

Рисунки

авторські

Надруковано

в авторській редакції

Комп'ютерна верстка

С.А. Горбаненка

Усі права застережено.

Передрук можливий
зі згоди редакції
та авторів статей

ISSN 2227-4952

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

СКОРИЙ С.А. (головний редактор), доктор історичних наук, професор

ГОРБАНЕНКО С.А. (відповідальний секретар), кандидат історичних наук

БОЛТРИК Ю.В., кандидат історичних наук

ЗАЛІЗНЯК Л.Л., доктор історичних наук, професор

ІВАКІН Г.Ю., член-кореспондент НАН України

КРИЖИЦЬКИЙ С.Д., член-кореспондент НАН України

КУЛАКОВСЬКА Л.В., кандидат історичних наук

МОЦЯ О.П., член-кореспондент НАН України

ОТРОЩЕНКО В.В., доктор історичних наук, професор

ПЕТРАУСКАС О.В., кандидат історичних наук

ПОТЄХІНА І.Д., кандидат історичних наук

СОН Н.О., кандидат історичних наук

ТОЛОЧКО П.П., академік НАН України

ЧАБАЙ В.П., член-кореспондент НАН України

© ІНСТИТУТ АРХЕОЛОГІЇ НАН УКРАЇНИ, 2017

Підписано до друку 18.12.2017. Формат 60 × 84/8.

Гарн. Century Schoolbook. Папір офс. Друк офс. Ум.-друк.
арк. 29,6. Обл.-вид. арк. 38,2. Тираж 150 екз. Зам.

Тираж віддруковано «Видавництво “Стародавній світ”»,
тел. (044) 599-34-43

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 3991 від 24.02.2002 р.

ЗМІСТ

Передмова
Замість вступу (А. П. Томашевський)

120-річчя З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ Ф. А. КОЗУБОВСЬКОГО

Колеснікова В. А., Павленко С. В. «...Моїм особистим бажанням є — не поривати з науково-дослідною працею...»: нариси життя Ф. А. Козубовського

Товкайло М. Т. Слідами Бозької археологічної експедиції 1930—1932 рр.

Каряка О. В. Вплив радянської ідеології на археологічні дослідження в Ольвійській експедиції в середині 30-х років ХХ ст.

Козюба В. К. Розвідка узбережжя Дніпра під керівництвом Ф. А. Козубовського в липні 1934 року

ІНСТИТУЦІЙНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Тарабукін О. О. Археологія в діяльності Товариства дослідників Волині: історія, персоналії, колекції

Яненко А. С. Історія археології Східної Волині 1920-х — першої половини 1930-х рр.: інституціональний вимір

Тарабукін О. О. Археологічне зібрання Житомирського обласного краєзнавчого музею (попередній огляд історії комплектування, персоналії, колекції, облік та інвентаризація, вивчення, доля)

© ІНСТИТУТ АРХЕОЛОГІЇ НАН УКРАЇНИ, 2017

CONTENTS

6 Preface
7 Introduction (A. P. Tomashevsky)

120th ANNIVERSARY OF THE BIRTH OF F. A. KOZUBOVSKYI

11 *Kolesnikova V. A., Pavlenko S. V.* «My personal desire is not to leave a scientific research work...»: life and creative path of Fedir Andriyovych Kozubovskiy

56 *Tovkaylo M. T.* On tracks of Boz'koi archaeological expedition 1930—1932

71 *Karyaka O. V.* The influence of Soviet ideology on the archaeological investigations in the Olbian expedition of mid 30th XX century

78 *Kozyuba V. K.* Survey of F. A. Kozubovskiy on the Dnieper river bank in July 1934

INSTITUTIONAL RESEARCH

88 *Tarabukin A. A.* Archaeology in the activity of the Society of Researchers of Volyn region: history, personalities, collections

103 *Yanenko A. S.* History of archaeology in Eastern Volyn during the 20^s — early 30^s XX century: institutional dimension

117 *Tarabukin A. A.* Archaeological collection of the Zhytomyr Regional Museum of Local Lore (preliminary review of the history of manning, personalities, collections, accounting and inventory, study, fate)

Павленко Л. В., Павленко С. В. Бердичівський державний історико-культурний заповідник у другій половині 20-х — на початку 30-х рр. XX ст.: археологічний аспект діяльності

136

Павленко С. В. Овруцький повітовий музей та науково-археологічна комісія (початок 20-х років XX ст.)

183

Pavlenko L. V., Pavlenko S. V. National Berdychiv Historical and Cultural Reserve in the second half of the 20^s — early 30^s XX century: archaeological aspects

Pavlenko S. V. Ovruch district museum and the scientific-archaeological commission (the beginning of 20^s years of 20th century)

ЕКСПЕДИЦІЙНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Черновол І. В. Наукові подорожі Ф. Вовка та Л. Чикаленка по Волині

195

Станиціна Г. О., Виногородська Л. І. Архівні документи про історію Поліської історико-технологічної експедиції 30-х років XX ст.

201

Вітрик І. С. З історії археологічного вивчення території Житомирщини в рамках підготовки «Зводу пам'яток історії та культури народів СРСР» 1985—1990 рр.

213

Петраускас А. В. Підсумки досліджень Житомирської археологічної експедиції (1988—2015 рр.)

223

Тарабукін О. О., Ігруніна С. О. Обласна інспекція з охорони культурної спадщини в археологічному вивченні території Східної Волині — Житомирщини (2001—2009 рр.)

230

Chernovol I. V. Scientific travel of Fedir Vovk and Levko Chykalenko in Volyn

Stanytsina H. O., Vynogradska L. I. Archive documents on the history of Poliska's historical and technological expedition in the 30^s years XX century

Vitryk I. S. History of archaeological studies of Zhytomyr territory as a part of preparation of «The Code of historic and cultural memorials of the USSR's people» in 1985—1990^s

Petrauskas A. V. Short summary of research of the Zhytomyr archaeological expedition (1988—2015)

Tarabukin A. A., Igrunina S. A. Regional inspectorate for the protection of cultural heritage in the archaeological study of the territory of Zhytomyr region (2001—2009)

СТУПІНЬ АРХЕОЛОГІЧНОЇ ДОСЛІДЖЕНОСТІ: МЕТОДИКА І ПРАКТИКА

Томашевський А. П. Історія та ступінь археологічної дослідженості Овруцької волості

240

Борисов А. В. Історія та сучасний етап археологічного дослідження Богуславського Поросся та оцінка потенційної кількості пам'яток археології

286

DEGREE OF ARCHAEOLOGICAL RESEARCH: METHODOLOGY AND PRACTICE

Tomashevskiy A. P. Annalistic Ovruch volost history and degree of archaeological study

Borysov A. V. History and the modern stage of the archaeological study of Porossya Boguslav region and estimation of the quantity of archaeological potential

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ КОМПЛЕКСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Моця О. П. Дослідження курганів древлянської землі у другій половині XIX ст. — на початку XX ст.

296

Хоптинець М. О. Краєзнавчі археологічні дослідження в Лугинському районі Житомирської області. Археологічна карта села Липники

299

Готун І. А. Старожитності Ходосівки та її околиць у працях археологів першої половини XX ст.

309

Рудич Т. О. Антропологічний склад населення Східної Волині давньоруської доби

322

Несен І. І. Комплексне етнографічне вивчення Північної Житомирщини: здобутки і перспективи (за матеріалами середини XIX — XX ст.)

329

METHODOLOGICAL ASPECTS OF COMPLEX STUDIES

Motsya O. P. Investigation of the burial mounds of the Derevlyan land in the second half XIX — early XX century

Khoptynets M. O. Archaeological research in local history of Luhyny district Zhytomyr region. Village Lypnyky archaeological map

Hotun I. A. Khodosivka and its environments antiquities in first half of XX century archaeologist works

Rudych T. O. Anthropological composition of the population in the Eastern Volyn in the times of Kyiv Rus

Nesen I. I. Comprehensive Ethnographic Study of the Northern Zhitomir Region: Achievements and Prospects (Based on Mid 19th — 20th Century Materials)

ДОСЛІДЖЕННЯ ОКРЕМИХ ПАМ'ЯТОК

Відейко М. М. Історія досліджень поселення трипільської культури Городськ (Городське)

Відейко М. Ю. Поселення пізнього етапу трипільської культури у Городську

Вітрик І. С. Замчище біля села Лазарівка Brusilivskogo району на Житомирщині

Наші автори

Список скорочень

STUDY OF INDIVIDUAL ARCHAEOLOGICAL SITES

Videiko M. M. The history of investigations of Trypillia Culture site Gorodsk (Gorodske) **336**

Videiko M. Yu. Trypillia Culture late stage at site Gorodsk **343**

Vitryk I. S. The Ancient Castle Place near Lazarivka village, Brusilivsky region of Zhytomyr oblast **352**

356 Our authors

358 Abbreviations